

Postbus 2894 1000 CW Amsterdam

Aan de woordvoerders asiel van de commissie Justitie en
Veiligheid

cc Mevr. A. Broekers-Knol, Staatssecretaris van Justitie en
Veiligheid

Bijlage: Brief VWN aan de woordvoerders defensie t.b.v. het
debat over Afghanistan dd. 6 oktober 2021

Landelijk Bureau
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 1 oktober 2021
Betreft Brief VluchtelingenWerk Nederland – Commissiedebat JBZ
Raad (asiel en migratie) woensdag 6 oktober 2021
Ons kenmerk O.2.2.21-088.MK

Geachte woordvoerders,

VluchtelingenWerk Nederland geeft u graag de volgende punten mee voorafgaand aan het commissiedebat JBZ Raad dat op woensdag 6 oktober staat geagendeerd.

Op 23 september 2021, kort na de allesverwoestende brand in vluchtelingenkamp Moria, presenteerde de Europese Commissie het Europese Asiel- en Migratiepact. Bij de presentatie van het Pact spraken Europese leiders over “No More Moria’s”. Het pakket aan plannen markeerde een ‘nieuwe start’ in het Europese asiel- en migratiebeleid, aldus Eurocommissaris Ylva Johansson. Er zou een einde komen aan de mensonterende situatie van mensen die aan de grenzen van Europa bescherming zoeken.

Verhalen uit Lesbos en Athene opgetekend

Echter, vlak na de brand zijn de bewoners van Moria gehuisvest in een ‘tijdelijk’ nieuw kamp – Mavrovouni – dat al snel werd omgedoopt tot *Moria 2* vanwege de herhalende, inhumane omstandigheden. Wij bezochten onlangs het kamp en de hoofdstad Athene één jaar na de brand en spraken met vluchtelingen, advocaten, partnerorganisaties, hulpverleners, NGO’s en Griekse migratie-ambtenaren. Zij vertelden over het gebrek aan politieke wil, het falend Europees beleid en de dramatische, onmenselijke gevolgen van het Europese afschrikbeleid. De belofte “No more Moria’s” is slechts een lege huls en vele kwetsbare vluchtelingen zijn stille slachtoffers. Wij gaven hen een gezicht en tekenden hun verhalen op in deze publicatie:

[No More Morias – een klemmende oproep aan de politiek voor solidair en
humaan Europees asielbeleid](#) | VluchtelingenWerk Nederland

Afghanen standaard afgewezen

In het nieuwe kamp wonen momenteel ruim 3.000 mensen. Hiervan heeft ongeveer 67% de Afghaanse nationaliteit. Velen van hen zitten al jaren vast en krijgen geen rechtshulp.

Er zijn nauwelijks advocaten, het asielsysteem functioneert niet en de wachttijden zijn gigantisch. In juni 2021 heeft Griekenland bovendien een [nieuwe regeling](#) ingevoerd die bepaalt dat Turkije een 'veilig derde land' zou zijn, ook voor Afghaanse vluchtelingen. Zelfs nádat de Taliban de macht overnam in Afghanistan, krijgen Afghanen op Lesbos nog altijd standaard een afwijzing. "Een 'copy paste' document waar alleen de naam is veranderd", aldus een Griekse advocaat. Maar zij kunnen nergens naartoe. Niet terug naar Afghanistan, maar ook niet naar Turkije dat al jaren nauwelijks tot geen vluchtelingen terugneemt. Afghanen in Turkije lopen bovendien risico op detentie en deportatie en het land kent geen werkend asielsysteem voor Afghanen.

Pushbacks

Het overbelaste Griekenland vaart ondertussen een steeds hardere, grimmiger koers. De [gewelddadige pushbacks](#) door de Griekse kustwacht zijn inmiddels staand beleid. De gedetailleerde [verslagen](#) met foto's van deze misdaden die Aegean Boat Report publiceert zijn schokkend en huiveringwekkend. Dit gebeurt helaas niet alleen aan de Griekse buitengrenzen, ook in Polen worden asielzoekers [tegengehouden](#) aan de grens met Belarus. Ook daar leidt het tot mensonterende en levensgevaarlijke situaties, waarbij al meerdere [doden](#) te betreuren zijn en de reactie van de Poolse regering weinig hoop geeft: in plaats van pal staan voor de mensenrechten in de EU zijn ze van plan om [militairen](#) naar het grensgebied te sturen met als doel het tegenhouden van mensen die asiel zoeken in de EU.

Asielzoekers in detentie op Samos

Op Samos is op 18 september jl. een [semi-gesloten opvanglocatie](#) geopend na het [afbranden](#) van het beruchte kamp Vathy. Er zou plek zijn voor 3.600 mensen en is gelegen in een afgelegen vallei. Zorgwekkend is dat het hele kamp is afgesloten met prikkeldraad, camera's en afgesloten deuren, en dat afgewezen asielzoekers worden vastgezet in een zogenaamde "pre-detention area"¹. De opening van het kamp leidde tot [felle kritiek](#), niet alleen van organisaties zoals UNHCR en Artsen Zonder Grenzen maar ook van de lokale burgemeester die de misplaatste 'feestelijke openingsceremonie' niet bij wilde wonen. Immers, het gevangen houden van mensen in dit – mede door de EU gefinancierde – kamp om de enkele reden dat zij asiel aanvragen is in strijd met het Europees asielrecht en internationale mensenrechtenverdragen. Zoals ook het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) stelt in haar [aanbevelingen](#) over de opvang van asielzoekers aan de buitengrenzen moet het beperken van individuele vrijheid ten alle tijden een wettelijke basis hebben, een legitiem doel hebben en nuttig en noodzakelijk zijn. Asielzoekers en vluchtelingen hebben bescherming nodig, hen opsluiten is zeer schadelijk en Europa onwaardig.

Het EU-migratiepact als oplossing?

Een jaar ná de lancering van het EU asiel- en migratiepact is sprake van een impasse in de onderhandelingen. Er is gebrek aan solidariteit, aan gezamenlijkheid én er is geen concreet vooruitzicht op een doorbraak. Tijdens een [bezoek](#) van Eurocommissaris Ylva Johansson aan Lesbos in maart benadrukten zowel zij als de Griekse minister van migratie Notis Mitarakis de urgentie van relocatie: "*De echte oplossing is volgens beiden*

¹ ECRE: [Greece: Illegal Pushbacks Continue as Arrivals Drop Under "Strict but Fair" Immigration Policy – New "Closed Controlled" Camps Faces Massive Criticism](#) – 24 september 2021

dat andere EU-lidstaten meer verantwoordelijkheid nemen en Griekenland niet met de asielzoekers laat zitten. De onderhandelingen over een gezamenlijk migratiebeleid verlopen echter uiterst stroef”.

De huidige impasse in de onderhandelingen over het Pact is onnodig en tast fundamentele internationale rechten en Europese waarden steeds verder aan. Het afschrikbeleid van ‘Fort Europa’ schendt op grove wijze mensenrechten van kwetsbare mensen die op zoek zijn naar bescherming. Van de 27 EU-lidstaten houdt slechts een klein deel veranderingen tegen. Europese landen die respect hebben voor het vluchtelingenrecht en de Europese waarden, moeten dit niet accepteren en urgent de samenwerking zoeken zodat de rechten van asielzoekers en vluchtelingen in Europa beschermd worden. Door middel van relocatie (het overnemen van asielzoekers) kunnen deze lidstaten concrete solidariteit tonen met de aankomstlanden én met asielzoekers en vluchtelingen die momenteel vastzitten in onmenselijke situaties.

VluchtelingenWerk roept het kabinet op om alsnog – één jaar na de verwoestende brand in Moria – een coalitie te vormen met welwillende EU-lidstaten die samen zorgt voor een eerlijke verdeling van kwetsbare asielzoekers uit aankomstlanden zoals Griekenland. Daarnaast pleiten wij samen met een [coalitie van NGO's](#) voor het instellen van een EU relocatie-coördinator die zorgdraagt voor de coördinatie en versterking van relocatie én duurzame inbedding hiervan in het Europese asiel- en migratiebeleid.

Tevens roepen wij nogmaals en met klem op om de illegale pushbacks in verschillende lidstaten te veroordelen, waarbij ook de [rol van Frontex](#) niet buiten beschouwing moet worden gelaten. Deze pushbacks hebben inmiddels al meer dan [2.000 mensen](#) het leven gekost en zijn per definitie in strijd met het internationaal recht, zowel in Griekenland als in Polen.

Dit geldt ook voor het detineren van asielzoekers. Griekenland worden op zijn minst worden aangesproken op de mensenrechtenschendingen in het nieuwe kamp op Samos, zeker ook omdat er EU-financiering mee gemoeid is.

Wij pleiten tenslotte voor het instellen van een onafhankelijk monitoringsysteem dat de betrokkenheid bij misstanden en schendingen aan de grenzen van Europa onderzoekt, adresseert én sanctioneert. Wij verwijzen hiervoor naar het [gemeenschappelijk statement](#) van onze Europese partnerorganisaties met concrete aanbevelingen voor het opzetten van een dergelijk systeem.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat met de staatssecretaris. Voor verdere vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Sander Schaap
Manager belangenbehartiging